

De belofte aan Zacharias

Periodethema: De belofte vervuld!
Lukas 1: 5-25

a. Een getuigenis over Zacharias (Luk. 1: 5-12)

UITLEG VAN DE TEKST

Wanneer Lukas de aankondiging van de geboorte van Johannes beschrijft, begint hij eerst met een aanduiding van de tijd waarin dit alles gebeurde: 'In de dagen van Herodes, de koning van Judea.' Herodes was een Edomiet, dus een afstammeling van Ezaü. Hij regeert als vazal van de keizer van Rome over Judea. Herodes was vooral in zijn laatste regeringsjaren berucht om zijn wreedheid en moordlust, zelfs tegenover zijn eigen familieleden. Uit de Schrift kennen we de door hem bevolen kindermoord te Bethlehem.

Maar dán het contrast! Naast deze welbekende koning waren er in deze donkere tijd mensen die de Heere vrezen: Zacharias (de Heere gedenkt) en Elizabeth (de Heere is mijn eed), beiden uit het priester geslacht. Van deze beide mensen wordt een rijk getuigenis gegeven. Ze geven dat getuigenis niet van zichzelf, maar de Heere zegt dit van hen. We lezen in vers 6a: 'En zij waren beiden rechtvaardig voor God.' Dat wil niet zeggen dat het hier gaat om zondeloze mensen. Het wil wel zeggen dat zij de Heere hebben leren kennen en Hem vrezen en dienen. Zacharias en Elizabeth leefden van binnenuit naar Gods geboden. Dit in tegenstelling tot het vaak uiterlijke vertoon van vroomheid en het wetticisme van de Farizeeën. Ze behoren samen bij de 'gelovige rest' van Israël, die dicht bij de Heere leefde en de ' vertroosting van Israël', d.w.z. de Messias, verwachtte (vgl. Luk. 2: 25). Door het geloof in de Heere en Zijn beloften zijn ze rechtvaardig voor God.

Als vrucht van dat geloof lezen we dat ze wandelen 'in al de geboden en rechten des Heeren, onberispelijk'. Er is niets op hun leven aan te merken. Maar er ligt wel een schaduw over hun leven. Ze hebben geen kind, omdat Elizabeth onvruchtbaar is. En menselijkerwijs gesproken valt er ook nergens meer op te rekenen, want ze zijn 'beiden verre op hun dagen gekomen'. Kinderloosheid betekende een groot verdriet. Kinderen krijgen werd immers gezien als één van de zegeningen i.v.m. gehoorzaamheid aan God (Ps. 128). Kinderloosheid daar-entegen gold als een teken van Gods toorn. Kinderloosheid was in die dagen een grote schande. Het geslacht werd niet voortgezet. Uit hun geslacht zou de Messias niet voort kunnen komen of uit hun geslacht zou bij de komst van de Messias niemand tegenwoordig zijn. Toch laat God zien dat Hij werkt dwars door menselijke onmogelijkheden heen. Hij maakt waar wat in de namen van hen beiden klinkt: de Heere gedenkt en de Heere is mijn eed. Ze zullen een zoon krijgen.

Deze blijde boodschap krijgt hij in de tempel. Hij is daar 'in de beurt zijner dagorde'. Vanuit vers 5 weten we dat hij van de dagorde van Abia was. In 1 Kron. 24 kunnen we lezen dat de priesters verdeeld waren in 24 klassen of dagorden, die om de beurt een week lang de dienst in de tempel moesten verrichten. De priesters, die tot de dienstdoende afdeling behoorden, verdeelden iedere dag door loting hun werkzaamheden. Van al de taken was het brengen van het reukoffer de meest begerde taak. De priester kwam dan namelijk het dichtst bij het voorhangsel tussen het Heilige en het Heilige der Heiligen. Aan geen enkele priester mocht deze eer twee keer in zijn leven te beurt vallen, tenzij alle priesters al een keer geweest waren.

Velen kwamen door het grote aantal priesters in die dagen (in de tijd van de Heere Jezus zo'n 18.000!) nooit aan de beurt om dit offer te brengen. Volgens Ex. 30: 7-8 moest het reukoffer 's morgens en 's avonds gebracht worden. Het brengen van het reukoffer was de meest begeerde taak, de priester kwam dan namelijk het dichtst bij het voorhangsel tussen het Heilige en Heilige der Heiligen. Zacharias valt nu deze uitzonderlijke eer te beurt. Terwijl het volk buiten wacht en bidt (vers 10), gaat de priester naar het Heilige waar het reukofferaltaar staat. Het reukoffer was een beeld van het gebed (Ps. 141: 2; Openb. 5: 8; 8: 3-4). De opstijgende geur van de wierook ging gepaard met dankzegging voor de ontvangen zegen en een smeekbede om vrede voor Israël.

Terwijl het volk buiten verzameld is en Zacharias in aanbidding voor Gods aangezicht neergebogen ligt, verschijnt aan hem een engel van de Heere. Waar deze engel verschijnt is er soms in de Bijbel sprake van oordeel, maar meestal van Gods verbondstrouw en Zijn heil voor het volk Israël. Dat laatste wordt zichtbaar, omdat hij verschijnt aan de rechterzijde van het altaar, dat wil zeggen tussen het altaar en de gouden kandelaar. De rechterzijde staat er niet zomaar bij. Dat is hier een teken van gunst en ontferming. De engel houdt als het ware de wacht bij het altaar der gebeden. God houdt Zelf de wacht over de gebeden. Als Zacharias deze engel in al zijn hemelse heerlijkheid ziet, schrikt hij enorm. Hij wordt vervuld met heilige vrees en diepe eerbied.

TER OVERWEGING

- Wat geeft Gods Woord een rijk getuigenis over Zacharias en Elizabeth. Dat zeggen de mensen niet van hen. Dat zegt de Heere Zelf! Het belangrijkste is ook niet wat de mensen van ons zeggen, maar wat de Heere zegt. Kan de Heere wat hier staat ook van ons zeggen, omdat we Hem vanwege onze zonde en schuld nodig hebben gekregen en Hem door een waar geloof hebben leren omhelzen en daarom alleen nog maar willen doen wat Hij van ons vraagt uit dankbaarheid?
- In de vertelling van dit gedeelte mag benadrukt worden dat de Heere komt, Zijn beloften vervult en gebeden verhoort, als wij er niets meer van verwachten. God vervult Zijn beloften vaak door de onmogelijkheden heen. De situatie van Israël, en daarmee de vervulling van Gods beloften ten aanzien van de Messias, is op een dieptepunt gekomen. Maar juist dan gaat God Zijn beloften op een heerlijke wijze vervullen. Daarom: 'Hoopt op den HEER', gij vromen; Is Israël in nood, er zal verlossing komen; Zijn goedheid is zeer groot.' Hij laat dat bekendmaken in de tempel, in Zijn huis. Om de lijn door te trekken naar de gemeen-

te waar je samen mag komen, dat is dé plaats waar het reukoffer, het gebed gebracht mag worden. Daar klinkt de levende stem van Gods Woord: in Zijn bedreigingen en in Zijn beloften.

- Met de oudere kinderen kan worden doorgeproken op de betekenis van het reukoffer, wat twee keer per dag na het brandoffer gebracht werd. Het symboliseert het gebed en wijst ook heen naar de Heere Jezus, Die voor ons bidt.
- Ook mag er gewezen worden op parallellen met onze tijd: de Heere is en blijft Dezelfde. Hij bedenkt aan Zijn verbond tot in het duizendste geslacht dat leeft.

b. De belofte aan Zacharias (Luk. 1: 13-17)

UITLEG VAN DE TEKST

De engel des Heeren stelt Zacharias gerust: 'Vrees niet.' Niet het laatste uur van Zacharias is geslagen, maar het uur van Gods verhoring is aangebroken. Hij heeft geen kwade bedoelingen met deze verschijning, maar komt Zijn beloften vervullen. Na deze geruststellende woorden van de engel hoort Zacharias dat zijn gebed is verhoord. Dat kan op twee dingen slaan. Bedoelt de engel nu Zacharias' gebed om een kind of het bij het altaar opgezonden gebed om vrede en verlossing voor Israël? Het buitengewone van Gods heilshandelen uit zich juist hierin dat Zacharias' bede om verlossing voor Israël en de komst van de Messias wordt verhoord door een geboorte-aankondiging die op zichzelf weer een verhoring van een eerder gebed is. God scheidt het grote belang niet van het kleine. Hij verbindt ze juist met elkaar en zo zijn beide gebeden verhoord: Zacharias' gebed om de komst van de Messias wordt verhoord, maar ook het gebed om een kind. Het kind dat ze zullen krijgen zal een bijzonder kind zijn. Het zal alles te maken hebben met de Messias en daarmee met de vervulling van Gods beloften. Daar wijst ook de betekenis van de naam van dit kind op: Johannes, de Heere is genadig. Deze naam móet Zacharias aan zijn zoon geven, het is een bevel van de Heere.

Velen zullen zich met Zacharias over de geboorte van kind verblijden. De engel zegt ook wat de plaats en de taak van dit kind zal zijn. Hij zal geen priester zijn, zoals zijn vader, maar een profeet. Hij zal veel lijken op Elia. Er leefde in die dagen een sterke verwachting van de terugkeer van Elia, zoals beloofd in Mal. 4: 5. Het kind zal ook geheel toegewijd zijn aan de dienst des Heeren, 'noch wijn noch sterke drank zal hij drinken', zoals de vroegere Nazireeërs (denk bijv. aan Simson). Hij zal het volk, zowel ouderen als jongeren, oproepen tot bekeering, want het volk was afgedwaald van de Heere.

Hij zal de wegbereider zijn voor de Messias, Die komt om heil te brengen.

TER OVERWEGING

- De verhooring van het gebed is veel rijker dan Zacharias en Elizabeth ooit hadden kunnen denken. Niet alleen hun gebed om een kind wordt verhoord, maar ook het verlangen om de komst van de Messias. We kunnen hieruit leren dat de Heere niet altijd verhoort zoals wij wensen en denken, maar Hij geeft wel boven bidden en denken. Hij doet dat op Zijn tijd en wijze. De gebedsverhooring heeft te maken met Gods beloften. God vervult niet altijd onze wensen, maar Hij vervult wel Zijn beloften, die in Christus Jezus ja en amen zijn. Lukas onderstreept het voor ons: er zal vreugde en blijdschap zijn.
- Een heerlijke boodschap voor ons en onze kinderen. Wij die afgedwaald zijn en afdwalen van de Heere, worden er juist hierin op gewezen, dat alleen bij de Heere werkelijke vreugde en blijdschap te vinden is. Daarom roept de Heere ons – net als Johannes toen – op tot bekering. Johannes zal het volk dat in duisternis wandelt, mogen wijzen op het grote licht, de Heere Jezus Christus.
- Betrek de tekst er maar bij die voor deze zondag geleerd moet worden (Jes. 9: 1). Wie Hem volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar het licht des levens hebben!

c. Het ongeloof van Zacharias (Luk. 1: 18-25)

UITLEG VAN DE TEKST

Als de engel uitgesproken is, blijkt dat Zacharias het niet kan geloven. Zijn ongeloof houdt verband met het eerste gedeelte van de belofte. Menselijkerwijs is het allemaal onmogelijk. Hij is oud en zijn vrouw eveneens. Hij vraagt om een overtuigend bewijs van de waarheid van deze boodschap: 'Waarbij zal ik dat weten?' Dat is een teken van ongeloof, wat ook blijkt uit het antwoord van de engel (vers 19). De engel zegt wie hij is: Gabriël, die voor God staat. Dat bepaalt zijn gezag. Deze engel Gabriël treedt in de Bijbel op in verband met openbaringen aangaande 'de laatste dagen' (vgl. Dan. 8 en 9). Zo ook hier, waar de voorloper van de komende Messias wordt aangekondigd. Gabriël betekent: man Gods, kracht God of held Gods. Deze engel is voortdurend in de aanwezigheid van God.

Zacharias krijgt een teken en dat is tegelijkertijd een straf voor zijn ongeloof. Hij zal niet kunnen spreken 'tot op de dag, dat deze dingen geschied zullen zijn' (vers 20). Toch zal zijn ongeloof Gods werk niet verhinderen, want 'de woorden zullen vervuld worden op hun tijd'. Hij moet wel de gevol-

gen van zijn ongeloof dragen. Dat betekent dat Zacharias het volk dat buiten staat te wachten niet kan zegenen. En dat hij bij zijn thuiskomst Elizabeth niets kan vertellen. Als te zijner tijd de belofte van Johannes' geboorte in vervulling is gegaan, zal Zacharias weer kunnen spreken, want ondanks zijn ongeloof blijft Gods liefde onverminderd en Zijn genade is groot.

Het volk moet lang wachten op de terugkeer van Zacharias om de priesterzegen te ontvangen. Ze begripen niet waarom hij zolang wegblijft. Er zal toch niets ergs gebeurd zijn? Als regel was het de hogepriester op de Grote Verzoendag verboden om in het Heilige der Heiligen te lang te bidden, om zo Israël geen angst aan te jagen. Als een priester dus te lang wegbleef, was men altijd bang dat hij iets verkeerd had gedaan in het heiligdom en dat de toorn van God hem verteerd had (Lev. 10: 1-2). Als hij dan eindelijk naar buiten komt en niet kan spreken, concludeert het volk dat hij een gezicht in de tempel gezien moet hebben. Door aanhoudend nadrukkelijk te gebaren geeft Zacharias de mensen te kennen dat ze zonder de gebruikelijke zegen naar huis moeten gaan. Als de dienstweek voor de afdeling van Abia voorbij is, gaat Zacharias terug naar huis in het bergland van Juda. De belofte van God gaat in vervulling. Elizabeth wordt zwanger. Haar reactie is anders dan Zacharias. Ze verbergt zich vijf maanden, maar niet in stilte! Ze uit haar vreugde tegenover God. Ze jubelt het uit dat de Heere in haar hoge ouderdom alsnog bevrijdt van de smaad, waaronder kinderloze vrouwen leden. Ze belijdt dat het God is geweest, Die naar haar heeft omgezien en zo juist ze over Zijn grote genade.

TER OVERWEGING

- Het ongeloof brengt altijd bezwaren in. Bezwaren die te maken hebben met onze omstandigheden. Het bekende: Ja, maar. Ik ben te oud of ik ben te zondig. En de satan weet ons daarbij heel goed te helpen. Maar het geloof, gewerkt door de Heilige Geest, blijft niet steken in het 'Ja, maar ik...', maar mag zien als een Elizabeth op de Heere alleen: 'Hij zal...' Dan blijft er enkel verwondering en aanbidding over. Looft de Heere, want Hij is goed!
- Ook kinderen van God kunnen soms ongelovig zijn en twifelen aan Gods beloften. We zeggen dat op zulke momenten het geloof niet in beoefening is. Dan wordt er teveel gekeken naar de omstandigheden in plaats van naar boven, naar de Heere. Zacharias wil een teken en die heeft hij er meer dan genoeg. Denk aan de geboorten van Izak en Samuël.
- Willen wij ook niet graag een teken, iets extra's voordat we het geloven. Wij hebben het Woord van God dat zeer vast is.

GELOOFSLEER

Er wordt gesproken over gesproken over het geloof (vgl. de Heidelbergse Catechismus vraag en antw. 21 en 22):

WAT IS EEN WAAR GELOOF?

Een waar geloof is een stellig weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd, dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus wil.

WAT IS DAN EEN CHRISTEN NODIG TE GELOVEN?

Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt, hetwelk ons de artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld christelijk geloof in een hoofdsom leren.

WAT IS HET REUKOFFER?

Dat werd tweemaal per dag gebracht: 's morgens om negen uur en 's middags om drie uur, direct na het brengen van het brandoffer, door de dienstdoende priester op het gouden reukofferaltaar in het Heilige. Het reukoffer symboliseert het gebed (vgl. Ex. 25).